

Bruksela, dnia 13.5.2014 r.
COM(2014) 263 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Większa rola sektora prywatnego w osiągnięciu trwałego wzrostu gospodarczego
sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach rozwijających się**

1. WPROWADZENIE

1.1. Rola sektora prywatnego we wspieraniu rozwoju

Powszechnie uważa się, że najlepszym sposobem wyjścia z ubóstwa jest posiadanie godnej pracy. Sektor prywatny zapewnia ok. 90 % miejsc pracy w krajach rozwijających się, jest zatem nieodzownym partnerem w walce z ubóstwem. Jest również potrzebny jako inwestor w zrównoważoną produkcję rolną, jeśli świat ma sprostać do 2050 r. wyzwaniu nakarmienia 9 mld osób. Ponadto sektor ten, poprzez innowacje i inwestycje w rozwiązania niskoemisyjne i zasobooszczędne, będzie miał ważną rolę do odegrania w budowie zielonej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Ze względu na potencjał sektora prywatnego w zakresie trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach rozwijających się, zainteresowane strony z tego sektora, w tym przedsiębiorstwa, pośrednicy finansowi, stowarzyszenia oraz organizacje pracowników i pracodawców wykazują coraz większą aktywność w dziedzinie rozwoju, zarówno jako źródła finansowania, jak i w roli partnerów dla rządów, organizacji pozarządowych (NGO) i darczyńców.

1.2. Wsparcie Unii Europejskiej dla rozwoju sektora prywatnego: osiągnięcia i wnioski

Komisja Europejska współpracuje ściśle z rządami krajów rozwijających się, pomagając im w opracowaniu i wdrożeniu polityki rozwoju sektora prywatnego. Zapewnia pokaźne dotacje na rzecz szerokiego wachlarza działań, w tym reform regulacyjnych, budowania potencjału i świadczenia usług rozwoju przedsiębiorstw, ze szczególnym naciskiem na wzmocnienie lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP. Wsparcie udzielane przez Komisję na rzecz rozwoju sektora prywatnego w ostatnim dziesięcioleciu wynosiło średnio 350 mln EUR rocznie. To, w połączeniu z pomocą rozwojową i prywatnymi inwestycjami z państw członkowskich, czyni UE podmiotem o kluczowym znaczeniu dla wspierania rozwoju lokalnego sektora prywatnego w krajach partnerskich. Wraz z utworzeniem regionalnych instrumentów łączonych Komisja zaczęła również opracowywać nowe narzędzia realizacji celów rozwoju sektora prywatnego. Strategiczne zastosowanie dotacji pozwala Komisji na stworzenie efektu mnożnikowego dla dodatkowego finansowania rozwoju dla celów inwestycji w infrastrukturę oraz ułatwiania dostępu do finansowania mikroprzedsiębiorstwom oraz MPŚ. UE zaczyna również używać innowacyjnych instrumentów finansowych, takich jak gwarancje zwiększające gotowość banków komercyjnych do udzielania MŚP kredytów oraz kapitał wysokiego ryzyka, do inwestowania w fundusze udzielające pożyczek na projekty z zakresu efektywności energetycznej realizowane przez MŚP lub inwestujące w takie projekty. Upowszechnienie zastosowania instrumentów łączonych we współpracy z instytucjami finansowania rozwoju ułatwia również zaangażowanie sektora prywatnego jako źródła finansowania. W niniejszym komunikacie przedstawiono przykłady wsparcia udzielonego z powodzeniem w przeszłości przez UE na rozwój sektora prywatnego, które mogą stanowić inspirację dla przyszłych działań.

Przeprowadzona niedawno ocena wsparcia UE na rzecz rozwoju sektora prywatnego w latach 2004–2010¹ potwierdziła istotny wkład wniesiony przez Komisję w rozwój sektora prywatnego w krajach partnerskich oraz wskazała sposoby usprawnienia przyszłych programów i strategii, w tym: (i) położenie większego nacisku na tworzenie godnych miejsc

¹ Zob. http://ec.europa.eu/europeaid/how/evaluation/evaluation_reports/2013/1317_docs_en.htm.

pracy; (ii) uwzględnianie aspektu zaangażowania sektora prywatnego we wszystkich programach wsparcia UE; (iii) bardziej skuteczne promowanie zagadnień przekrojowych, takich jak program godnej pracy, zatrudnienie kobiet i młodzieży oraz prawa człowieka; a także (iv) zwiększenie skuteczności operacyjnej i oddziaływania wsparcia na rzecz rozwoju sektora prywatnego poprzez usprawnienie diagnozowania problemów i pomiaru wyników.

2. RAMY STRATEGICZNE WZMOCNIENIA ROLI SEKTORA PRYWATNEGO W CELU OSIĄGNIĘCIA TRWAŁEGO WZROSTU GOSPODARCZEGO SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Bazując na dotychczasowych osiągnięciach i wyciągniętych wnioskach oraz biorąc pod uwagę informacje zwrotne uzyskane w trakcie konsultacji z zainteresowanymi stronami², w niniejszym komunikacie proponuje się ramy strategiczne wzmocnienia roli sektora prywatnego w osiągnięciu trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Obejmują one dwa poziomy, na których, zdaniem UE, jest ona w stanie wnieść wartość dodaną i skutecznie uzupełniać działania podejmowane przez państwa członkowskie, instytucje finansowania rozwoju oraz innych partnerów w dziedzinie rozwoju.

Pod względem wsparcia na rzecz rozwoju sektora prywatnego Komisja pragnie pozostać ważnym partnerem rządów i organizacji pośredniczących przedsiębiorstw w krajach rozwijających się w odniesieniu do wsparcia na rzecz tworzenia otoczenia sprzyjającego biznesowi i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw zdolnych do tworzenia godnych miejsc pracy, generowania dochodów publicznych i wykorzystania możliwości oferowanych przez zintegrowane rynki światowe.³ Komisja będzie przy tym poszukiwać nowych sposobów wykorzystania potencjału sektora prywatnego jako partnera finansującego, podmiotu wykonawczego, doradcy lub pośrednika w celu bardziej skutecznego i efektywnego udostępniania wsparcia UE, nie tylko w dziedzinie rozwoju lokalnego sektora prywatnego, lecz także w innych obszarach współpracy UE na rzecz rozwoju, takich jak zrównoważona energia, zrównoważone rolnictwo i agrobiznes, infrastruktura cyfrowa i fizyczna oraz sektory zielony i społeczny.

Wykraczając poza wkład sektora prywatnego jako partnera w zakresie współpracy na rzecz rozwoju, proponowane ramy strategiczne będą również obejmować działania i narzędzia pomagające sektorowi prywatnemu w osiągnięciu pozytywnych wyników w dziedzinie rozwoju w obrębie jego podstawowych strategii biznesowych. Oznacza to, że Komisja zamierza odgrywać poważniejszą rolę jako podmiot ułatwiający zaangażowane samych firm w działalność na rzecz rozwoju, np. promując odpowiedzialne inwestycje w krajach rozwijających się lub zrównoważone łańcuchy dostaw i modele produkcji.

Omawiane ramy strategiczne znajdują odzwierciedlenie w programowaniu pomocy rozwojowej UE na lata 2014–2020 w odniesieniu do strategii rozwoju krajowego i regionalnego, takich jak wspólne prace AKP–UE nad nowymi ramami współdziałania na

² Konsultacje dotyczące kwestii istotnych dla niniejszego komunikatu przeprowadzono od listopada 2013 r. do lutego 2014 r. z udziałem państw członkowskich UE, rządów krajów partnerskich, władz lokalnych, przedstawicieli europejskiego i lokalnego sektora prywatnego, partnerów społecznych i NGO.

³ Interwencje te są ściśle powiązane ze stanowiącymi ich uzupełnienie działaniami w dziedzinie handlu i rozwoju zarysowanymi w komunikacie z 2012 r. w sprawie handlu, wzrostu gospodarczego i rozwoju [COM(2012) 22 final].

rzecz rozwoju sektora prywatnego w państwach AKP, na poziomie programów tematycznych dotyczących zaangażowania sektora prywatnego jako zagadnienia przekrojowego, a także w interwencjach sektorowych mających na celu włączenie w główny nurt zaangażowania sektora prywatnego w rolnictwo, zrównoważoną energię i infrastrukturę lub w sektory zielony i społeczny.

2.1. Zasady wzmocnienia roli sektora prywatnego we współpracy UE na rzecz rozwoju

Wsparciu UE na rzecz rozwoju sektora prywatnego i jej zaangażowaniu w kwestie zarówno lokalnego, jak i międzynarodowego sektora prywatnego, będą przyświecać jasne zasady, stanowiące uzupełnienie zasad skuteczności pomocy i mające na celu także inspirowanie działań podejmowanych przez państwa członkowskie UE, instytucje finansujące oraz innych partnerów UE na rzecz rozwoju.

- ***Zwrócenie szczególnej uwagi na tworzenie miejsc pracy, włączenie społeczne i ograniczanie ubóstwa.*** Programy i partnerstwa należy konstruować w sposób przyczyniający się do ograniczania ubóstwa, np. poprzez tworzenie godnych miejsc pracy, lepsze warunki pracy, stopniowe przejście od gospodarki nieformalnej do formalnej lub wzmocnienie pozycji ekonomicznej kobiet i dziewcząt, młodzieży oraz słabszych grup społecznych.
- ***Zróżnicowane podejście do sektora prywatnego.*** Aktywność sektora prywatnego może przyjmować wiele postaci i będzie na różne sposoby wpływać na rozwój gospodarczy. Sektor prywatny jest wysoce zróżnicowany, działają w nim zarówno przedsiębiorcze jednostki, jak i duże międzynarodowe korporacje i instytucje finansowe, spółki generujące zysk dla akcjonariuszy i zorientowane na człowieka przedsiębiorstwa społeczne, spółdzielnie oraz organizacje pracowników i pracodawców. Mogą funkcjonować na poziomie lokalnym, krajowym, regionalnym lub międzynarodowym, na obszarach wiejskich lub miejskich, w sektorze formalnym lub nieformalnym oraz w bardzo różnych kontekstach krajowych. Każdy z tych podmiotów sektora prywatnego wymaga innych warunków i zachęt, aby wnieść wkład w rozwój, co pociąga za sobą zróżnicowane podejścia do ich wspierania i zaangażowania na rzecz rozwoju.
- ***Tworzenie możliwości poprzez rozwiązania rynkowe.*** Podczas gdy interwencje darczyńców nie powinny zakłócać działania rynku, większy nacisk należy położyć na wykorzystanie potencjału pomocy rozwojowej jako katalizatora rozwoju rynku w krajach partnerskich. Istnieje niewykorzystany jeszcze potencjał tworzenia możliwości biznesowych dla lokalnych przedsiębiorców poprzez programy oparte na podejściu rynkowym do udostępniania wsparcia, np. przez współpracę z lokalnymi przedsiębiorstwami jako partnerami wykonawczymi lub wykonawcami robót i usługodawcami, lub też w programach społecznych, stawiając na przepływy gotówkowe raczej niż na pomoc w naturze, gdyż dodatkową zaletą przepływów gotówkowych jest zwiększanie siły nabywczej, a co za tym idzie, popytu w społecznościach o niskich dochodach.
- ***Stosowanie jasnych kryteriów udzielania wsparcia bezpośredniego podmiotom sektora prywatnego.*** Podczas gdy oficjalna pomoc rozwojowa jest w sposób oczywisty uzasadniona w przypadku interwencji na poziomie makro- i mezoekonomicznym, może być również skuteczna na poziomie mikroekonomicznym w celu przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw lokalnych lub przezwyciężenia niedoskonałości rynku i niekorzystnych

sytuacji inwestycyjnych. Niemniej jednak w celu zagwarantowania skuteczności i trwałości działań rozwojowych, uniknięcia zakłóceń w działaniu rynku oraz ograniczenia ryzyka reputacyjnego i powierniczego, należy stosować jasne kryteria przy podejmowaniu decyzji dotyczących wsparcia dla przedsiębiorstw lub pośredników finansowych w postaci dotacji bezpośrednich lub subsydiowanych usług rozwoju przedsiębiorstw bądź też w postaci gwarancji, ubezpieczeń lub finansowania na preferencyjnych warunkach. Komisja Europejska opracowała zbiór kryteriów pomocnych w podejmowaniu takich decyzji. Uzupełniają one zasady określone w rozporządzeniach finansowych Komisji⁴ i są ogólnie dostosowane do norm stosowanych przez innych partnerów na rzecz rozwoju (zob. ramka 1).

- **Uwzględnienie różnych kontekstów lokalnych i sytuacji niestabilności.** Zróżnicowanie między kontekstami krajowymi w projektowaniu wsparcia na rzecz rozwoju sektora prywatnego i ustalanie priorytetów odpowiednio do potrzeb, etapu rozwoju i stopnia wrażliwości krajów partnerskich mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia największej skuteczności i najkorzystniejszego stosunku wsparcia UE do jego kosztu. Specjalne podejścia są wymagane w szczególności w krajach o niestabilnej sytuacji i dotkniętych konfliktami, które pilnie potrzebują miejsc pracy i możliwości gospodarczych w celu przywrócenia spójności społecznej, pokoju i stabilności politycznej.
- **Położenie szczególnego nacisku na wyniki.** Wsparciu na rzecz partnerstw i rozwoju sektora prywatnego muszą towarzyszyć na wszystkich poziomach wysiłki zmierzające do usprawnienia pomiaru wyników i oceny wpływu interwencji na rozwój.
- **Zapewnienie spójności polityki w obszarach mających wpływ na sektor prywatny w krajach partnerskich.** Oprócz zapewnienia, aby środki z zakresu polityki UE nie wpływały niekorzystnie na perspektywy rozwojowe krajów partnerskich, ścisła koordynacja między odpowiednimi służbami Komisji, a także z państwami członkowskimi UE, pozostanie priorytetem w celu zagwarantowania kompleksowego podejścia UE oraz spójności i wzajemnego wzmocnienia się rozwoju i innych odnośnych obszarów polityki UE. W komunikacie Komisji z 2012 r. w sprawie handlu, wzrostu gospodarczego i inwestycji⁵ sformułowano podejścia ilustrujące, w jaki sposób cel ten jest realizowany w odniesieniu do polityki handlowej i inwestycyjnej.

Ramka 1. Kryteria wsparcia podmiotów sektora prywatnego

- (1) **Mierzalny wpływ na rozwój:** Wsparcie udzielone prywatnemu przedsiębiorstwu lub pośrednikowi finansowemu musi przyczyniać się w racjonalny pod względem kosztów sposób do osiągnięcia celów w zakresie rozwoju, takich jak tworzenie miejsc pracy, ekologiczny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu czy większe ograniczenie ubóstwa. Wymaga to przejrzystości w odniesieniu do celów i wyników, a także odpowiednich mechanizmów monitorowania, oceny i pomiaru wyników.
- (2) **Dodatkowość:** Bez wsparcia publicznego prywatne przedsiębiorstwo nie podjęłoby działania bądź inwestycji lub nie zrobiłoby tego na taką samą skalę, w tym samym czasie, w tym samym

⁴ Rozporządzenie nr 966/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie delegowane Komisji nr 1268/2012 w sprawie zasad stosowania tego rozporządzenia.

⁵ COM(2012) 22 final.

miejscu i z zachowaniem tego samego standardu. Działanie objęte wsparciem nie powinno wypierać sektora prywatnego ani zastępować innego wsparcia prywatnego.

- (3) **Neutralność:** Udzielane wsparcie nie powinno zakłócać działania rynku oraz powinno być przyznawane w ramach otwartego, przejrzystego i uczciwego systemu. Powinno być z natury tymczasowe i mieć jasno określoną strategię wyjścia. Wsparcie uzasadnione niedoskonałościami rynku i wynikającymi z nich zagrożeniami nie powinno zniechęcać do podjęcia wysiłku reformy regulacyjnej mającej na celu eliminację przyczyn niedoskonałości rynku.
- (4) **Wspólny interes i współfinansowanie:** Partnerstwa z sektorem prywatnym muszą opierać się na opłacalności, wspólnym interesie i wzajemnej rozliczalności z wyników. Zagrożenia, koszty i korzyści związane ze wspólnym projektem muszą być dzielone uczciwie.
- (5) **Efekt demonstracyjny:** Działanie objęte wsparciem powinno mieć na celu osiągnięcie jasnego efektu demonstracyjnego, katalizującego rozwój rynku przez przekonanie innych podmiotów sektora prywatnego do naśladownictwa i zwiększenia skali wyników rozwoju.
- (6) **Przestrzeganie norm społecznych, środowiskowych i fiskalnych:** Prywatne przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie muszą wykazać, że ich działalność jest zgodna z normami środowiskowymi, społecznymi i fiskalnymi, w tym obejmującymi poszanowanie praw człowieka i praw ludów tubylczych, godną pracę oraz dobry ład korporacyjny, a także z normami sektorowymi.

2.2. Wsparcie rozwoju sektora prywatnego w przyszłej współpracy UE na rzecz rozwoju

2.2.1. Stworzenie otoczenia biznesu sprzyjającego inicjatywie sektora prywatnego

Udzielanie pomocy na poprawę klimatu biznesowego i inwestycyjnego, zwłaszcza dla mikroprzedsiębiorstw oraz dla MŚP, a także wzmacnianie organizacji pośredniczących i wspomagających przedsiębiorstwa, pozostaną głównymi filarami pomocy UE na rzecz rozwoju sektora prywatnego. Skuteczność tego podejścia można poprawić przez podniesienie jakości diagnozowania problemów na poziomie krajowym i sektorowym do celów określenia priorytetów w zakresie reform, a także poprzez zaangażowanie sektora prywatnego w zorientowany na działanie dialog publiczno-prywatny na poziomie formułowania polityki. Komisja dąży także do wniesienia wkładu w poprawę dostępnych narzędzi kształtowania polityki w sferze pomiarów i porównania jakości otoczenia biznesu w różnych krajach.

Z myślą o skutecznym połączeniu reformy otoczenia biznesu ze wsparciem w innych aspektach klimatu inwestycyjnego, takich jak rozwój rynku finansowego, ułatwienia w handlu, zarządzanie migracją oraz wzmocnienie instytucji prawnych, Komisja będzie dążyć do osiągnięcia synergii między udzielanym przez nią wsparciem na rzecz rozwoju sektora prywatnego, pomocą dla agendy handlowej, wsparciem budżetowym i powiązaniem dialogiem politycznym z krajami partnerskimi. Komisja rozumie, że budowa instytucji krajowych i ram prawnych umożliwiających rynkom osiągnięcie większej efektywności i wyższego poziomu uczciwości wymaga dobrego zarządzania i wzięcia na siebie odpowiedzialności przez rządy krajów partnerskich. Jest gotowa udzielić wsparcia tam, gdzie występuje polityczna wola reformy, powiązana z wysiłkami zmierzającymi do wdrożenia norm i wytycznych uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym, takich jak Konwencja Narodów

Zjednoczonych przeciwko korupcji. Ponadto będzie lepiej wykorzystywać polityczną analizę gospodarki przy projektowaniu programów rozwoju sektora prywatnego.

W Paragwaju finansowany przez UE **program integracji gospodarczej** zapewnił pomoc w utworzeniu punktu kompleksowej obsługi eksportu, co ograniczyło łączny czas potrzebny na dopełnienie administracyjnych procedur związanych z eksportem mięsa z 40 dni do 50 minut oraz doprowadziło do wzrostu liczby przedsiębiorstw w tym kraju nastawionych na eksport o 500 % od 2004 r., co poskutkowało znacznym wzrostem eksportu.

W Tunezji sektor mikrofinansowania był słabo rozwinięty – tylko dwa podmioty świadczące usługi finansowe obsługiwały około 300 tys. klientów. Dzięki **dialogowi politycznemu** z UE oraz w ramach **wspólnego wsparcia budżetowego darczyńców** zainicjowanego przed rewolucją rząd zreformował w 2011 r. ramy prawne i regulacyjne krajowego sektora mikrofinansowania zgodnie z najlepszymi praktykami międzynarodowymi, umożliwiając nowym operatorom obsługę niezaspokojonego popytu na mikrofinansowanie (szacowanego na 700 tys. klientów) ze strony słabszych grup społecznych.

Ograniczenia, którym podlega sektor prywatny, mogą być związane nie tylko z ogólnym otoczeniem biznesu, ale też z właściwymi dla branży lub sektora niedoborami infrastruktury wsparcia. Nie każdy sektor czy branża w gospodarce ma ten sam potencjał pod względem wzrostu wydajności i tworzenia godnych miejsc pracy. Wsparcie dla rządów krajów partnerskich nie powinno mieć postaci strumyka płynącego na polityczne zapotrzebowanie, lecz powinno także stanowić reakcję na szerszą analizę niezrealizowanej przewagi komparatywnej danego kraju. Za priorytet należy uznać usunięcie ograniczeń w sektorach odznaczających się największym potencjałem do wniesienia wkładu w stymulowany przez sektor prywatny wzrost gospodarczy i w tworzenie godnych miejsc pracy w danym kraju.

Klastry przemysłowe mogą stanowić obiecujący sposób tworzenia strategicznych sojuszy na rzecz zapewnienia właściwych dla sektora usług wsparcia i dostępu do globalnych łańcuchów wartości. Potrzebne są także odpowiednie i przewidywalne ramy regulacyjne sektorów, umożliwiające znalezienie skutecznych i zrównoważonych rozwiązań rynkowych w dziedzinie elektryfikacji wsi, zrównoważonej energii dla obszarów miejskich lub dostępu do usług finansowych i infrastrukturalnych, takich jak telekomunikacja komórkowa, zaopatrzenie w wodę, transport, dostawy energii i zakwaterowanie.

Działanie 1: Usługi doradztwa finansowego i nowoczesne narzędzia diagnostyczne w dziedzinie formułowania polityki pomagają rządowi i organizacjom pośredniczącym przedsiębiorstw w doskonaleniu krajowych uregulowań dotyczących biznesu oraz w ich egzekwowaniu, co zwiększa pewność prawa, poprawia klimat biznesowy i obniża koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

2.2.2. *Zwiększenie wsparcia dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze formalnym i nieformalnym*

Interwencje na poziomie makro i sektorowym wzmacniające otoczenie biznesu wymagają świadczenia komplementarnych usług wsparcia na poziomie mezo i mikro, które podnoszą wydajność oraz przyspieszają inwestycje i tworzenie godnych miejsc pracy. Nacisk zostanie położony na wspieranie mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP, które będą odgrywać szczególnie

ważką rolę pod względem tworzenia miejsc pracy, a także podnoszenia wydajności i poprawy warunków pracy w gospodarce nieformalnej. Zapewniając wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorstw Komisja będzie działać w miarę możliwości poprzez istniejących pośredników biznesowych i usługodawców, uwzględniając w ten sposób wnioski wyciągnięte z budowy własnych struktur wsparcia, cechujących się wysokimi kosztami administracyjnymi. Będzie w ten sposób promować podejścia rynkowe, wymagające od beneficjentów z sektora prywatnego uczestnictwa w kosztach otrzymywanej usługi.

Doświadczenie Komisji we wspieraniu europejskich MŚP może być źródłem przydatnych wniosków także dla krajów rozwijających się. Na przykład wsparcie publiczne zapewniane przez Europejską Sieć Przedsiębiorczości może stanowić wzór dla działań zachęcających do współpracy MŚP w krajach rozwijających się. Firmy europejskie mogą wносить wkład w rozwój przedsiębiorstw w krajach partnerskich przez włączanie lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP do swoich łańcuchów dostaw, zwłaszcza w sektorach rolnictwa i rolno-spożywczym, a także przez transfer technologii, w tym ekoinnowacji czy rozwiązań z zakresu energii odnawialnej. Komisja współpracuje również z publicznymi instytucjami finansowymi nad programami takimi jak inicjatywa na rzecz małych przedsiębiorstw EBOR, w ramach której fundusze UE przeznacza się na usługi doradcze dostosowane do potrzeb poszczególnych sektorów i krajów. Konieczne jest również promowanie ściślejszej współpracy między firmami z północy i południa, np. w postaci rozwiązań twinningowych dotyczących coachingu i szkolenia w miejscu pracy. Ponadto Komisja wykorzysta współpracę na rzecz rozwoju z krajami partnerskimi do wzmocnienia krajowych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego odpowiednio do zapotrzebowania na rynku pracy oraz potrzeb przedsiębiorstw formalnych i nieformalnych w zakresie umiejętności.

Program rozwoju przedsiębiorstw i usług doradztwa biznesowego (EGP-BAS) zapewnia usługi doradcze dla MŚP z krajów Partnerstwa Wschodniego, pomagające im w rozwijaniu i usprawnianiu działalności. Dotychczas z tego wsparcia skorzystało 600 MŚP, przy czym osiągnięto znakomity wynik – po roku 90% beneficjentów zwiększyło swoje dochody średnio o 43%.

W Tanzanii **program wsparcia handlu i rolnictwa** przyczynił się do podniesienia norm jakości i poprawy wydajności w łańcuchach wartości herbaty i kawy o 50%. Oprócz lepszego dostępu do rynków międzynarodowych osiągnięto wzrost dochodów netto drobnych producentów rolnych o co najmniej 20%, przy czym wywarło bezpośredni wpływ na poziom aktywów gospodarstw domowych, wzmocnienie pozycji kobiet, lepszą edukację dzieci i poprawę bezpieczeństwa żywności.

Szacuje się, że od 60 do 80% przedsiębiorstw w gospodarkach rozwijających się ma charakter nieformalny. Reprezentują one ogromny potencjał wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a fakt, że działają poza granicami formalnego prawa nie musi wykluczać ich ze wsparcia zapewnianego w ramach pomocy na rzecz rozwoju. Potrzebne jest połączenie środków z jednej strony wzmacniających zachęty do formalizacji przez ustanowienie skutecznych instytucji i systemów prawnych oraz bezpiecznych praw własności, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów, które można wykorzystać jako zabezpieczenie pożyczek. Z drugiej strony konieczne jest podjęcie środków poprawiających wydajność i warunki pracy w sektorze nieformalnym przez zwiększenie bezpieczeństwa pracy

i ułatwienie dostępu do rynków, finansowania, infrastruktury i usług społecznych. Jednym z przydatnych sposobów udzielania wsparcia jest szkolenie i budowanie potencjału nieformalnych organizacji wsparcia, takich jak stowarzyszenia producentów i organizacje samopomocy, których właścicielami są ich członkowie. Spółdzielnie, przedsiębiorstwa społeczne i inne zorientowane na człowieka formy działalności gospodarczej zajmują często czołową pozycję w zapewnianiu godnych miejsc pracy, trwałych źródeł utrzymania i ukierunkowanych na integrację rozwiązań problemów społecznych.

Działanie 2: Współfinansowanie rynkowych programów umożliwiających mikroprzedsiębiorstwom oraz MŚP dostęp do usług wsparcia przedsiębiorstw świadczonych przez lokalnych usługodawców, w tym organizacje pośredniczące przedsiębiorstw, inkubatory przedsiębiorczości, nieformalne organizacje samopomocy i spółdzielnie w celu podniesienia poziomu umiejętności w zakresie zarządzania, know-how i powiązań rynkowych dla mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP w sektorze formalnym i nieformalnym.

Działanie 3: Wspieranie sojuszy między firmami i organizatorami odpowiednich szkoleń w celu opracowywania i wdrażania stymulowanych popytem programów kształcenia i szkolenia technicznego i zawodowego.

2.2.3. Wzmocnienie pozycji kobiet jako przedsiębiorców i pracowników

W ramach wsparcia dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP oraz tworzenia otoczenia sprzyjającego ich rozwojowi Komisja będzie zwracać szczególną uwagę na przedsiębiorczość i zatrudnienie kobiet. Zwykle kobiety nie są dostatecznie reprezentowane w środowiskach biznesowych krajów rozwijających się. Często jest to wynikiem różnic prawnych w traktowaniu mężczyzn i kobiet, ograniczających możliwości zakładania firm przez kobiety, posiadania przez nie nieruchomości lub gruntów bądź dostępu do kredytów, a zatem stanowiących poważną przeszkodę na drodze do równouprawnienia płci. Komisja będzie nalegać na wprowadzenie uwzględniających kwestię płci uregulowań w dziedzinie biznesu, a także będzie dążyć do zaspokojenia konkretnych potrzeb kobiet jako przedsiębiorców oraz pracowników w zakresie szkolenia i wsparcia w celu zapewnienia, aby poczynione ostatnio postępy pod względem edukacji dziewcząt znalazły przełożenie na realne możliwości gospodarcze dla kobiet.

2.2.4. Poprawa dostępu do finansowania i wzmocnienie włączenia społecznego pod względem finansowym

Brak dostępu do kapitału i odpowiednich usług finansowych stanowi poważne ograniczenie zwłaszcza dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP. Komisja wspiera szerszy dostęp do zróżnicowanego zbioru usług finansowych zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP, zapewniany poprzez interwencje sięgające od budowy potencjału pośredników finansowych po zaopatrywanie lokalnych banków w kapitał do celów finansowania mikroprzedsiębiorstw i MŚP. Przyszłe programy będą ponadto koncentrować się na wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) jako narzędzia na rzecz włączenia społecznego ubogich pod względem finansowym, zwłaszcza w Afryce, gdzie już teraz radykalnie zmieniają one krajobraz finansowy. Szczególny nacisk zostanie położony na modele zorientowane na klienta w celu promowania sprzyjających włączeniu społecznemu kredytów, oszczędności, ubezpieczeń i usług płatniczych, a także na obniżenie kosztów, przyspieszenie i poprawę bezpieczeństwa przekazów pieniężnych, a przy tym ułatwienie ich

produktywnego inwestowania. Działania te uzupełni wsparcie dla tworzenia odpowiedniej infrastruktury finansowej i ram regulacyjnych dla sektora finansowego w celu zagwarantowania ochrony klienta, odpowiedzialnej działalności finansowej i długoterminowej stabilności systemu finansowego.

W Republice Południowej Afryki **instrument kapitału wysokiego ryzyka** ustanowiony przez rząd przy wykorzystaniu finansowania UE w celu promowania udziału w gospodarce osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet, zapewnił kapitał lub quasi-kapitał własny 60 przedsiębiorstwom i doprowadził do utworzenia 7 tysięcy nowych miejsc pracy. Na przykład firma MX Metal Shoppe otrzymała pożyczkę podporządkowaną na kwotę 200 000 EUR, która umożliwiła jej pozyskanie dodatkowego finansowania na zakup nowego wyposażenia oraz na zaspokojenie wymogów dotyczących kapitału obrotowego i pokrycie wstępnych kosztów. Po 18 miesiącach działalności zatrudniała ona 52 niewykwalifikowanych pracowników, była rentowna i rosła w szybkim tempie.

Poprzez **program „mikrofinansowanie AKP–UE”** UE sfinansowała projekt budowania zdolności dla 12 instytucji zapewniających mikrofinansowanie w obszarach oddalonych w 12 krajach Afryki subsaharyjskiej i na Haiti. Wsparła również utworzenie 14 nowych produktów finansowych, takich jak kredyty na budowę zbiorników wody i szkół, depozyty terminowe i usługi przelewów. Ponad 750 pracowników instytucji mikrofinansowych wzięło udział w szkoleniach, a 120 tys. nowych klientów w obszarach wiejskich skorzystało z lepszego dostępu do innowacyjnych usług finansowych.

Połączenie dotacji UE z innymi źródłami finansowania rozwoju okazało się już udanym sposobem poprawy dostępu do finansowania, np. poprzez instrumenty gwarancyjne i fundusze mikrofinansowe. Większa uwaga poświęcona zostanie finansowaniu działalności gospodarczej prowadzonej przez kobiety, efektywnemu finansowaniu przedsiębiorstw społecznych i inwestycjom o dużej sile oddziaływania⁶, a także poprawie dostępu do finansowania kredytami i kapitałem własnym dla MŚP, określanego mianem „brakującego środka”, gdyż potrzeb finansowych takich firm nie zaspokajają zwykle ani instytucje mikrofinansowe ani tradycyjne banki.

Działanie 4: Strategiczne wykorzystanie dotacji UE, w tym poprzez instrumenty łączone, w celu poprawy dostępu do kredytów, finansowania kapitałem własnym, gwarancji i „cierpliwego kapitału” dla mikroprzedsiębiorstw oraz MŚP, także w krajach wysokiego ryzyka i poprzez finansowanie efektywne przedsiębiorstw społecznych.

Działanie 5: Zwiększenie wsparcia dla finansowania sprzyjającego włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na włączenie społeczne pod względem finansowym kobiet, młodzieży i ludności wiejskiej.

⁶ Np. zestaw finansowania efektywnego dla regionu AKP, przygotowany przez EBI jako specjalny nowy pakiet o wartości 500 mln EUR w ramach istniejącego Instrumentu Inwestycyjnego AKP, ma na celu osiągnięcie silnego efektu rozwojowego, a jego nadrzędnym założeniem jest ograniczanie ubóstwa poprzez stawienie czoła wyzwaniom społecznym i środowiskowym, z którymi borykają się państwa AKP, w tym problemom takim jak tworzenie godnych miejsc pracy, zrównoważony charakter przedsiębiorstw małych i działających w obszarach wiejskich, łagodzenie zmiany klimatu, bezpieczeństwo żywnościowe, dostęp do podstawowych zasobów, takich jak woda i energia, a także gospodarcza i społeczna integracja kobiet i młodzieży.

2.3. Uwzględnianie problematyki rozwoju i zaangażowania sektora prywatnego we współpracy UE na rzecz rozwoju

Możliwości wzmocnienia roli sektora prywatnego z myślą o osiągnięciu trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu występują w większości obszarów wsparcia UE. Sektor prywatny odgrywa ważną rolę w dziedzinie rolnictwa i agrobiznesu, zrównoważonej energii, infrastruktury i w sektorze społecznym, a także ma istotne znaczenie w obszarach środowiska, zmiany klimatu, migracji, zarządzania ryzykiem⁷, surowców⁸, zasobów naturalnych, opieki zdrowotnej i produktów leczniczych, zrównoważonej turystyki i żywienia. Komisja opracuje, zgodnie z polityką rządów partnerskich, lepsze sposoby włączenia celów rozwoju sektora prywatnego do strategii wsparcia, a także określi możliwości wykorzystania sektora prywatnego jako partnera wykonawczego i finansującego w tych obszarach.

W tym kontekście instrumenty łączone UE można przeznaczyć w większym stopniu na rozwiązania finansowe takie jak kredyty, gwarancje, instrumenty podziału ryzyka, instrumenty kapitałowe lub quasi-kapitałowe. Głównym celem tych instrumentów jest katalizowanie prywatnych inwestycji, które wykazały swoją rentowność finansową, ale nie uzyskują wystarczającego finansowania ze źródeł rynkowych. Dostęp do finansowania i instrumentów podziału ryzyka w krajach rozwijających się jest również ważnym warunkiem wstępnym dla inwestorów UE zainteresowanych tymi rynkami. Dotyczy to szczególnie obszarów takich jak budownictwo, łącznie z transportem, infrastrukturą publiczną i budynkami, cechujących się dużymi inwestycjami początkowymi, wysoką ekspozycją na ryzyko i często nieuczciwą konkurencją międzynarodową, która wymaga podjęcia działań zapewniających równe warunki działania.

2.3.1. Zaangażowanie sektora prywatnego w zrównoważoną energię

Działanie 6: Zwiększenie ilości kapitału wysokiego ryzyka udostępnianego poprzez prywatne inwestycje w projekty z zakresu efektywności energetycznej, energii odnawialnej i elektryfikacji wsi w krajach rozwijających się, na wzór sukcesu odniesionego przez Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej (GEEREF).

Stworzenie mechanizmu podziału ryzyka z europejskimi instytucjami finansowania rozwoju w celu zwiększenia prywatnych inwestycji w projekty związane z energią.

2.3.2. Zaangażowanie sektora prywatnego w zrównoważone rolnictwo i agrobiznes

Działanie 7: Powiązanie rolników z rynkami przez zastosowanie modeli rynkowych, takich jak inicjatywy rozwijane w ramach kompleksowego programu rozwoju rolnictwa afrykańskiego.

Budowanie zdolności MŚP zajmujących się agrobiznesem i drobnych producentów rolnych oraz poprawa ich dostępu do finansowania, informacji rynkowej i technologii.

⁷ W Zielonej księdze w sprawie ubezpieczeń od klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka [COM(2013) 213 final] podkreśla się rolę ubezpieczeń w udzielaniu pomocy krajom rozwijającym się narażonym na klęski żywiołowe w tworzeniu skutecznych mechanizmów awaryjnych.

⁸ Zgodnie z inicjatywą na rzecz surowców z 2008 r. [COM(2008) 699].

Przyspieszenie zrównoważonego lokalnego i globalnego handlu towarami rolnymi przez wspieranie koalicji przedsiębiorstw, NGO, producentów, rządów i innych zainteresowanych stron.

Opracowanie i finansowanie instrumentów zarządzania ryzykiem, takich jak ubezpieczenia od zmiany cen, niekorzystnej pogody i klęsk żywiołowych.

Wsparcie sprzyjających włączeniu społecznemu partnerstw publiczno-prywatnych i modeli biznesowych, z należyтым uwzględnieniem procesów takich jak tworzenie dobrowolnych wytycznych dotyczących odpowiedzialnego zarządzania tytułami własności do ziemi, łowisk i lasów, odpowiedzialne inwestycje w rolnictwo i afrykańska inicjatywa w zakresie polityki gruntowej.

2.3.3. Zaangażowanie sektora prywatnego w sektory infrastrukturalne

Działanie 8: Wykorzystanie kapitału i wiedzy specjalistycznej sektora prywatnego w inwestycjach w infrastrukturę w krajach rozwijających się poprzez instrumenty łączone UE, takie jak fundusz powierniczy UE na rzecz infrastruktury w Afryce.

Dążenie do wprowadzenia zamówień na projekt, budowę i eksploatację, a także koncepcji zrównoważoności i kosztów całego cyklu życia do postępowań przetargowych w UE.

Promowanie współpracy w zakresie rozwoju i wykorzystania technologii kosmicznej do celów zrównoważonego rozwoju poprzez programy badawcze, transfer technologii, budowanie zdolności i wspólne inicjatywy biznesowe, w tym rozwój infrastruktury nawigacji satelitarnej i usług obserwacji Ziemi.

2.3.4. Zaangażowanie sektora prywatnego w sektory ekologiczne

Działanie 9: Promowanie ekologicznej przedsiębiorczości i tworzenia zielonych miejsc pracy poprzez program przewodni SWITCH TO GREEN, bazujący na pozytywnych doświadczeniach programu SWITCH-Asia i łączący dialog polityczny dotyczący warunków sprzyjających rozwojowi ekologicznego biznesu ze współfinansowaniem innowacyjnych projektów wspierających zrównoważone wzorce i praktyki konsumpcyjne i produkcyjne w krajach partnerskich.

Wsparanie zarządzania chronionymi i innymi wrażliwymi obszarami różnorodności biologicznej, m.in. poprzez tematyczny program przewodni „Różnorodność biologiczna dla życia”, angażujący sektor prywatny w projektowanie i wdrażanie systemów płatności za usługi ekosystemowe, wspierane przez społeczność gospodarowanie zasobami naturalnymi i partnerstwa publiczno-prywatne.

2.4. Katalizowanie zaangażowania sektora prywatnego w rozwój

2.4.1. Promowanie odpowiedzialnych praktyk biznesowych poprzez politykę rozwoju UE

Prywatne inwestycje w krajach o niskich i średnich dochodach, zarówno krajowe, jak i międzynarodowe, więcej niż potrojiły się w ciągu ostatniego dziesięciolecia i obecnie odpowiadają za ponad połowę zasobów finansowych dostępnych dla krajów rozwijających

się, zdecydowanie przewyższając oficjalną pomoc rozwojową⁹. Nawet drobna modyfikacja strategii prywatnego inwestowania może znacznie zmienić wpływ takich inwestycji na kraje rozwijające się.

Strategia UE na rzecz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw¹⁰ stanowi właściwą podstawę dla odpowiedzialnego zaangażowania się firm europejskich w krajach rozwijających się. Komisja zachęca przedsiębiorstwa do przestrzegania uznanych na szczeblu międzynarodowym wytycznych i zasad, takich jak zasady inicjatywy Global Compact, wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, Trójstronna deklaracja zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej Międzynarodowej Organizacji Pracy, wytyczne zawarte w normie ISO 26000 dotyczącej odpowiedzialności społecznej oraz wytyczne Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dla przedsiębiorstw wielonarodowych. Komisja zmierza do opartego na prawach podejścia obejmującego wszystkie prawa człowieka w obszarze współpracy UE na rzecz rozwoju, łącznie ze wsparciem rozwoju sektora prywatnego. Oczekuje również od wszystkich firm poszanowania praw człowieka. Przedsiębiorstwa inwestujące lub działające w krajach rozwijających się powinny zagwarantować stosowanie przez siebie zasad zapobiegających łapownictwu i unikaniu opodatkowania, a także systemów oceny ryzyka i łagodzenia potencjalnego negatywnego oddziaływania w odniesieniu do praw człowieka, pracowników, ochrony środowiska oraz związanych z klęskami żywiołowymi aspektów ich działalności, a także łańcuchów wartości, w tym poprzez merytoryczne zaangażowanie rządów, partnerów w dialogu społecznymi i NGO. Także przestrzeganie norm społecznych, środowiskowych i fiskalnych uważa się za wstępny warunek zaangażowania UE w sektorze prywatnym lub publicznego wsparcia dla tego sektora. Odpowiedzialne praktyki biznesowe przedsiębiorstw będą wzmacniane przez podnoszenie świadomości konsumentów w odniesieniu do zrównoważonych wzorców i praktyk konsumpcji i produkcji, a także promowanie uczciwego i etycznego handlu.

Dobrowolnym działaniom podejmowanym przez przedsiębiorstwa w celu wprowadzenia bardziej odpowiedzialnych i zrównoważonych praktyk biznesowych powinna towarzyszyć większa przejrzystość biznesu i walka z korupcją, a także wysiłki mające promować ratyfikację i skuteczne wdrożenie międzynarodowych konwencji dotyczących pracy i środowiska w dialogu politycznym UE z krajami partnerskimi i poprzez politykę handlową UE. Również w zawartych niedawno umowach handlowych i inwestycyjnych UE znalazły się postanowienia odnoszące się do kwestii zrównoważonego rozwoju¹¹, a niektóre programy autonomicznych preferencji handlowych UE¹² przewidują przestrzeganie międzynarodowych praw człowieka i praw pracowniczych, a także konwencji dotyczących ochrony środowiska i dobrego zarządzania. Szczególna uwaga będzie zwracana na zapewnienie uczciwych i przejrzystych praktyk w zakresie zatrudnienia i traktowania pracowników migrujących.

⁹ Komunikat Komisji „Perspektywy po roku 2015: w stronę wszechstronnego i zintegrowanego podejścia do finansowania eliminacji ubóstwa i do zrównoważonego rozwoju” [COM(2013) 531].

¹⁰ Odnowiona strategia UE na lata 2011–2014 dotycząca społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw [COM(2011) 681 final].

¹¹ Na przykład umowa ramowa z Republiką Korei, podpisana w dniu 10 maja 2010 r.

¹² Na przykład program GSP Plus, wymagający od uczestniczących w nim krajów najsłabiej rozwiniętych ratyfikacji i przestrzegania 27 międzynarodowych konwencji, a co za tym idzie wprowadzenia w ich systemach prawnych minimalnych norm w zakresie pracy, środowiska i zwalczania korupcji, których muszą przestrzegać tamtejsze przedsiębiorstwa.

Odpowiedzialne praktyki biznesowe zasługują na szczególną uwagę i działanie w niektórych branżach, takich jak górnictwo i pozyskiwanie drewna, w których możliwości i zagrożenia związane z prywatnymi inwestycjami w rozwój są szczególnie duże. Bazując na obecnie udzielanym wsparciu na rzecz inicjatyw takich jak Inicjatywa Przejrzystości w Branżach Wydobywczych (EITI), proces Kimberley oraz plan działań UE na rzecz egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT), Komisja zintensyfikuje wysiłki zmierzające do poprawy przejrzystości w branżach wydobywczych (ropa, gaz i górnictwo) i w sektorze leśnym, umożliwiając skuteczne wykorzystanie informacji dostarczonych przez EITI i ujawnionych przez firmy na temat ich płatności na rzecz rządów z tytułu eksploatacji zasobów naturalnych zgodnie z nowymi wymogami prawnymi UE dotyczącymi sprawozdawczości z podziałem na poszczególne kraje. Ponadto niedawno przyjęto wspólny komunikat w sprawie odpowiedzialnego pozyskiwania minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka oraz wniosek dotyczący odpowiedniego rozporządzenia¹³.

Działanie 10: Promowanie międzynarodowych wytycznych i zasad społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw poprzez dialog polityczny i współpracę na rzecz rozwoju z krajami partnerskimi, a także zwiększanie korzyści rynkowych płynących ze stosowania zasad społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw w zamówieniach publicznych, oraz poprzez wspieranie zrównoważonej konsumpcji i produkcji.

2.4.2. Zwiększanie skali działalności biznesowej sprzyjającej włączeniu społecznemu i rynkowych rozwiązań na rzecz rozwoju

Aby wzrost gospodarczy sprzyjał włączeniu społecznemu, musi on zapewniać możliwości gospodarcze umożliwiające uzyskanie trwałych źródeł utrzymania, zwłaszcza osobom ubogim. Sektor prywatny może wносить bezpośredni wkład we wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, angażując się w działalność gospodarczą bezpośrednio wpływającą na ubogich przez zwiększenie ich możliwości gospodarczych jako klientów po stronie popytu oraz jako producentów, dystrybutorów i pracowników po stronie podaży. Wiele państw członkowskich UE współpracuje już z przedsiębiorstwami za pośrednictwem różnych programów partnerstwa, w których pilotażowo wprowadzane są takie sprzyjające włączeniu społecznemu modele biznesowe¹⁴. Komisja może odgrywać rolę uzupełniającą, pomagając w budowie ekosystemu lokalnych instytucji wsparcia dla przedsiębiorstw integracyjnych poprzez swoje programy rozwoju sektora prywatnego. Ponadto będzie wspierać naśladownictwo i upowszechnianie udanych modeli biznesowych sprzyjających włączeniu społecznemu poprzez wzmacnianie sieci i platform ułatwiających dialog z sektorem prywatnym i dzielenie się wiedzą, zapewniających przejrzystość w odniesieniu do istniejących usług wsparcia i możliwości finansowania oraz pomagających w zawieraniu partnerstw między przedsiębiorstwami, instytucjami finansowymi, organizacjami pracowników i pracodawców, NGO, darczyńcami i/lub rządami.

¹³ JOIN (2014) 8 z 28.2.2014 i COM(2014) 111 z 5.3.2014.

¹⁴ Przykładowo niemiecki program develoPPP, austriacki program partnerstw gospodarczych, realizowany przez SIDA program działalności biznesowej na rzecz rozwoju lub fundusze przeznaczone na określone wyzwania, ustanawiane np. przez DFID i niderlandzkie Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Działanie 11: Wsparcie naśladowania i upowszechniania udanych modeli biznesowych sprzyjających włączeniu społecznemu i innowacyjnych rynkowych rozwiązań dla problemów rozwojowych przez wzmocnienie nastawionych na działanie platform i sieci sektora prywatnego ułatwiających dzielenie się wiedzą, zawieranie partnerstw oraz wyszukiwanie odpowiednich partnerów wśród przedsiębiorstw i innych podmiotów.

2.4.3. Ułatwianie tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych (PPP) i wielostronnych sojuszy

Partnerstwa między sektorem publicznym i prywatnym służące realizacji projektów lub usług tradycyjnie świadczonych przez sektor publiczny mogą być skutecznym środkiem zwiększania niezawodności dostaw dóbr i usług publicznych dla osób ubogich i ich przystępności cenowej, przy czym zasoby publiczne uzupełniane są inwestycjami sektora prywatnego. Sektor budowlany oraz niskoemisyjna i zasobooszczędna gospodarka to przykłady dziedzin, w których europejska wiedza specjalistyczna, poprzez PPP, może dostarczyć innowacyjne rozwiązania w obszarach takich jak energia odnawialna, ekologiczne budynki lub inne usługi infrastrukturalne, np. zaopatrzenie w wodę i infrastruktura sanitarna, gospodarka odpadami i transport.

W tej dziedzinie Komisja będzie nadal udzielać pomocy technicznej instytucjom publicznym w celu wzmocnienia ich potencjału administracyjnego oraz ustanowi ramy prawne i regulacyjne, a także wytyczne dla PPP, będzie promować mechanizmy dialogu publiczno-prywatnego w celu poszukiwania możliwości nawiązywania PPP, a także wspierać reformy ram prawnych i regulacyjnych oraz używać instrumentów finansowych w celu wykorzystania prywatnego finansowania na projekty infrastrukturalne przez wzmocnienie akcji kredytowej na rzecz sektora prywatnego i działalności na rynku kapitałowym prowadzonej przez kwalifikujące się instytucje finansowe poprzez instrumenty łączone UE. Działania te będą wymagały uzupełnienia wysiłkami zmierzającymi do podniesienia poziomu wiedzy specjalistycznej, przejrzystości i zarządzania w sektorze publicznym w celu zapewnienia, aby zachęty w postaci zysków dla podmiotów prywatnych były zbieżne z interesem publicznym.

Wychodząc poza klasyczne PPP w sektorach infrastrukturalnych Komisja będzie wspierać nowe formy partnerstw i wielostronnych sojuszy między władzami krajowymi lub lokalnymi, przedsiębiorstwami i NGO w zakresie rozwijania umiejętności i świadczenia podstawowych usług, takich jak dostęp do zrównoważonej i niedrogiej energii, wody, opieki zdrowotnej i edukacji, a także w dziedzinach rolnictwa i żywienia, zwłaszcza na obszarach wiejskich oraz na rzecz kobiet i innych grup wykluczonych.

2.4.4. Określenie roli i odpowiedzialności sektora prywatnego w globalnej agendzie zrównoważonego rozwoju

W komunikacie Komisji „Godne życie dla wszystkich”¹⁵ uznaje się promowanie czynników stanowiących siłę napędową trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, w tym zapewnianie podstawowych usług rozwoju społecznego i tworzenie godnych miejsc pracy, za jeden z pięciu priorytetowych obszarów, na których powinien opierać się plan działania na okres po 2015 r. Ten plan działania będzie stanowił właściwą

¹⁵ COM(2013) 92 final.

odpowieź na wyzwanie osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu tylko wówczas, gdy sektor prywatny będzie miał wpływ na jego przygotowanie. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, w pełni zaangażuje się w określenie jasnej i aktywnej roli sektora prywatnego w każdych ramach polityki rozwojowej na okres po 2015 r. Zgadza się także z wnioskiem zawartym w dokumencie końcowym z konferencji Rio+20, że czynne zaangażowanie sektora prywatnego może przyczynić się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i budowy zielonej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Jednocześnie Komisja zintensyfikuje wysiłki zmierzające do wywiązania się z zobowiązań, które podjęła na forum wysokiego szczebla w Pusanie w sprawie skuteczności pomocy w odniesieniu do skutecznej współpracy publiczno-prywatnej na rzecz rozwoju.

Działanie 12: Zatwierdzenie wspólnej deklaracji w sprawie współpracy publiczno-prywatnej i przyjęcie aktywnej roli w partnerstwie na rzecz dobrobytu, zawartym w wyniku ustaleń części spotkania w Pusanie poświęconej sektorowi prywatnemu.

3. DROGA DO PRZODU: NARZĘDZIA I METODY, DZIĘKI KTÓRYM SEKTOR PRYWATNY STANIE SIĘ PARTNEREM W DZIEDZINIE WSPÓLPRACY NA RZECZ ROZWOJU

Komisja zastosuje połączenie interwencji w ramach swoich programów krajowych, regionalnych i tematycznych w celu wdrożenia i włączenia w główny nurt swojego podejścia do rozwoju sektora prywatnego oraz wykorzystania potencjału sektora prywatnego jako partnera we współpracy na rzecz rozwoju. Wdrożenie podejścia i priorytetów określonych powyżej będzie oznaczać dostosowanie istniejących podejść i narzędzi, a także dodanie nowych do portfela instrumentów używanych we współpracy UE na rzecz rozwoju.

3.1. Ramy zorganizowanego dialogu i wspólnego działania z sektorem prywatnym

Zrozumienie potrzeb i ograniczeń lokalnego sektora prywatnego oraz wykorzystanie potencjału europejskiego sektora prywatnego do celów rozwoju i współdziałania z przedsiębiorstwami w krajach rozwijających się wymaga przestrzeni dla prywatno-publicznej interakcji i współpracy. Na poziomie lokalnym Komisja, za pośrednictwem delegatur Unii, będzie promować sprzyjający włączeniu społecznemu publiczno-prywatny dialog polityczny przez wspieranie funkcjonowania istniejących lub nowych mechanizmów dialogu, takich jak krajowe rady ds. zatrudnienia, pracy lub eksportu bądź poprzez ukierunkowane budowanie zdolności przedstawicieli sektora prywatnego, w tym izb handlowych, partnerów społecznych oraz organizacji reprezentujących mikroprzedsiębiorstwa i MŚP, kobiet prowadzących działalność gospodarczą oraz firm i pracowników w sektorze nieformalnym, w celu wzmocnienia ich wkładu w takie mechanizmy dialogu. Ponadto, wykorzystując prowadzony przez siebie dialog polityczny z krajami partnerskimi, Komisja będzie dążyć do zwiększenia gotowości rządów i władz lokalnych do zaangażowania się w otwartą dyskusję z przedstawicielami sektora prywatnego.

Na poziomie europejskim i globalnym Komisja wniesie wkład w opracowanie ram dialogu i skutecznego wspólnego działania z sektorem prywatnym, optymalnie poprzez wzmocnienie

istniejących inicjatyw, w tym niedawno ustanowionego Forum politycznego ds. rozwoju¹⁶, także z myślą o usprawnieniu koordynacji między poszczególnymi europejskimi platformami i programami. Będzie również dążyć do bardziej bezpośredniej interakcji z przedsiębiorstwami i ich sektorowymi stowarzyszeniami poprzez mechanizmy dialogu na poziomie sektora, aby przekonać sektor prywatny do większego zaangażowania i promować rozwiązania rynkowe w sektorach zrównoważonego rolnictwa i agrobiznesu, zrównoważonej energii, infrastruktury i w sektorze społecznym.

3.2. Mobilizacja prywatnych zasobów na rzecz rozwoju przez instrumenty łączone

Komisja uważa instrumenty łączone, obejmujące dotacje UE oraz pożyczki lub kapitał własny pochodzące od innych publicznych i prywatnych podmiotów finansujących, za ważne narzędzie wykorzystania dodatkowych zasobów na rzecz rozwoju i zwiększenia wpływu wywieranego przez pomoc UE. Poprzez unijną platformę na rzecz instrumentów łączonych w ramach współpracy zewnętrznej Komisja współpracuje z instytucjami finansowymi nad wzmocnieniem efektu katalitycznego instrumentów łączonych przez pozyskanie dodatkowego prywatnego finansowania możliwego dzięki szerszemu zastosowaniu instrumentów finansowych, takich jak gwarancje, kapitał własny i inne instrumenty podziału ryzyka do celów inwestycji w infrastrukturę. W tym kontekście Komisja rozważa również możliwości rozszerzenia zakresu instrumentów łączonych na nowe obszary, takie jak zrównoważone rolnictwo i sektor społeczny, a także ułatwienia realizacji większej liczby projektów o silnym wpływie na rozwój lokalnego sektora prywatnego, takich jak dostęp MŚP do finansowania przez utworzenie specjalnych komponentów dla sektora prywatnego w regionalnych instrumentach łączonych.

3.3. Wykorzystanie wagi politycznej UE dla poparcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu

W trakcie konsultacji związanych z przygotowaniem niniejszego komunikatu zainteresowane strony powszechnie wyrażały opinię, że waga polityczna UE stanowi przewagę komparatywną, którą należy w pełniejszym stopniu wykorzystać dla wsparcia celów rozwoju sektora prywatnego. W tym celu Komisja będzie dążyć do dalszego wzmocnienia pozytywnych interakcji i wpływu wywieranego w obszarze rozwoju sektora prywatnego przez politykę i instrumenty UE odnoszące się do handlu, przedsiębiorczości, zatrudnienia i innych odpowiednich dziedzin.

Poprzez dialog polityczny z krajami partnerskimi i na wielostronnych forach Komisja, w porozumieniu z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych, będzie nadal dążyć do przekonania swoich partnerów, aby zobowiązali się do przestrzegania uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym zasad i wytycznych odnoszących się do odpowiedzialnych praktyk biznesowych w dziedzinie praw człowieka i praw pracowniczych, norm środowiskowych, a także zwalczania korupcji i postępowania w sprawach związanych z podatkami. Przeanalizuje także, w jaki sposób najlepiej, w kontekście prowadzonego przez siebie dialogu politycznego, podejść do kwestii takich, jak reformy otoczenia biznesu, które mają podstawowe znaczenie dla inwestycji, innowacje i rozwój sektora prywatnego, w tym

¹⁶ Forum polityczne ds. rozwoju zostało ustanowione przez Komisję jako przestrzeń wielostronnego dialogu, w której władze lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i przedstawiciele sektora prywatnego wnoszą wkład w politykę i programy rozwojowe UE.

praworządność, zwalczanie korupcji, zarządzanie finansami publicznymi, reforma fiskalna oraz skuteczność i potencjał instytucji publicznych.

Ponadto Komisja będzie nadal poszukiwać synergii między wsparciem budżetowym a bezpośrednimi interwencjami dla osiągnięcia celów rozwoju sektora prywatnego. Wsparcie budżetowe i związany z nim dialog polityczny mogą stanowić przydatną podbudowę dla reform otoczenia biznesu w krajach partnerskich, promując stabilność ram makroekonomicznych, prawidłowe zarządzanie finansami publicznymi, przejrzystość i nadzór nad budżetem. Jednocześnie konkretne umowy dotyczące reform i wskaźniki wyników skoncentrowane na rozwoju sektora prywatnego mogą pomóc w osiągnięciu reform otoczenia biznesu.

Waga polityczna UE zależy od zdolności Komisji i państw członkowskich do zmobilizowania swoich różnych atutów i zdolności oraz do pracy ze wspólną strategiczną wizją. Dzięki lepszej koordynacji darczyńców i wspólnemu programowaniu UE będzie mówić jednym głosem i będzie w stanie lepiej wykorzystać fakt, że w większości krajów partnerskich jest jednym z największych darczyńców zapewniających wsparcie na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Zwiększając swoje inwestycje w krajach rozwijających się i odgrywając bardziej aktywną rolę we współpracy na rzecz rozwoju sektor prywatny wysłała silny sygnał wskazujący na ważną rolę, którą może odegrać przyczyniając się do trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach rozwijających się. Strategia określona w niniejszym komunikacie umożliwi Komisji ułatwienie i przyspieszenie zaangażowania przedsiębiorstw zarówno lokalnych, jak i europejskich na rzecz uchwytanych i pozytywnych rezultatów w dziedzinie rozwoju dla beneficjentów docelowych.